Ομήρου, *Ιλιάδα*
«Συμπόσιο θεών – Σύγκρουση Δία & Ήρας»
(Ραψωδία Α, στ. 494-612) [σελ. 1]

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

- **Πρώτος λόγος της Ήρας** (επιθετική, εριστική, προσπαθεί να είναι διπλωματική και αξιοπρεπής)
- **Η απάντηση του Δία** (νηφάλιος, ήπιος, διπλωμάτης)
- **Η δευτερολογία της Ήρας** (σέβεται το δικαίωμα του Δία να μην της φανερώνει τα πάντα, αποκαλύπτει ότι είδε τη Θέτιδα, εκφράζει τους φόβους της για τον λόγο επίσκεψης της Θέτιδας και την τύχη των Αχαιών).
- **Η απειλητική δευτερολογία του Δία** [παρακάμπτει την ουσία του θέματος και χάνει την ψυχραιμία του, περνά στην αντεπίθεση με τα όπλα που διαθέτει ως άντρας (σωματική δύναμη – απειλή ξυλοδαρμού) αλλά και ως πατέρας των θεών και των ανθρώπων (παντοδυναμία – ενεργεί ως απόλυτος μονάρχης)]

I. ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ – ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΥΛΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ:

- **Ανθρωπομορφισμός των θεών**

Ομοιότητες θεών και ανθρώπων:

α) ανθρώπινα συναισθήματα: ζηλεύουν , οργίζονται, στενοχωριούνται, χαίρονται
β) ανθρώπινη συμπεριφορά: καυγαδίζουν, γίνονται καχύποπτοι, απειλούν, χειροδικούν
γ) όρια στη γνώση: δεν είναι παντογνώστες (η Ήρα δε γνωρίζει τους στοχασμούς του Δία)
δ) συζυγικός βίος: έχει πολλά κοινά σημεία (υποταγή της γυναίκας στην αντρική εξουσία)
ε) ιεραρχία: σέβονται τους ιεραρχικά ανώτερους θεούς (στην προκειμένη περίπτωση κάποιος ασκεί την εξουσία αυταρχικά και οι άλλοι υποτάσσονται σε αυτόν: η Ήρα υποτάσσεται στη θέληση του Δία & ο Ήφαιστος, που παρεμβαίνει, δεν τολμά να μιλήσει στον πατέρα του και απευθύνεται μόνο στη μητέρα του)

Διαφορές θεών και ανθρώπων:

α) Οι θεοί ζουν μες στην ευδαιμονία (οι έγνοιες τους για τους ανθρώπους είναι προσωρινές)
β) Έχουν υπερφυσικές ικανότητες (η Θέτιδα εξαφανίζεται στης θάλασσας τα βάθη)
γ) Οι θεοί συμμετέχουν σε συμπόσια, πίνουν νέκταρ και τρώνε αμβροσία
δ) Στις φλέβες των θεών ρέει «ιχώρ» αντί για αίμα
ε) Η απόφαση του Δία που επιβεβαιώνεται με το νεύμα του Δία είναι αμετάκλητη

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΥΛΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

- **Ύπαρξη ιεραρχίας** (κοινωνική και πολιτική διάσταση)
- **Ο ρόλος ανδρών και γυναικών** (μέσα στο ζευγάρι και γενικότερα)

II. ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ

- **Επιβράδυνση** (η διήγηση του Ήφαιστου: τι έπαθε ο ίδιος από τον Δία στο παρελθόν – διαφοροποίηση του μύθου του Ήφαιστου από τον Όμηρο για να εξυπηρετηθεί καλύτερα η ποιητική οικονομία του έργου)
- **Κωμικά στοιχεία**:
  - Η κινητική εικόνα (ο Δίας εκσφενδονίζει τον γιο του – ο Ήφαιστος διαγράφει στον ουρανό καθοδική πορεία και πέφτει)
  - ο χωλός Ήφαιστος που κερνά τους υπόλοιπους θεούς (αντί για κάποιον υπηρέτη) με το ακανόνιστο βήμα του και το όχι όμορφο πρόσωπό του αποτελεί κωμική φιγούρα
- Μετά τις **σκηνές έντασης** (έριδα Αγαμέμνονα – Αχιλλέα) που προηγήθηκαν ακολουθεί μία **σκηνή χαλάρωσης** (συμπόσιο θεών) για τον ακροατή-αναγνώστη, που λειτουργεί ως ένα ευχάριστο διάλειμμα μέσα στην πολεμική διήγηση.
- Εξαιρετικά ζωντανές **εικόνες**: στ. 499-503 (Δίας-Θέτιδα), στ. 529-531 (Δίας), στ. 534-536 (Δίας-θεοί).

III. ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ

Έχει ενδιαφέρον να δούμε α) τόσο τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του κάθε θεού (ο παντοδύναμος Δίας που φοβάται τα σχόλια της γυναίκας του// η ζηλιάρα και παρεμβατική Ήρα που υποτάσσεται στη θέληση του πανίσχυρου θεού// ο άσχημος και καλοπροαίρετος Ήφαιστος που προσπαθεί να κατευνάσει τα πνεύματα) αλλά και β) τον ρόλο που αντιπροσωπεύει ο καθένας (άντρας / γυναίκα, κατώτερος/ ανώτερος θεός)

Ομήρου, *Ιλιάδα*
«Συμπόσιο θεών – Σύγκρουση Δία & Ήρας»
(Ραψωδία Α, στ. 494-612) [σελ. 2]

ΟΜΟΙΟΤΗΤΕΣ

Σύγκρουση Αγαμέμνονα – Αχιλλέα ύφος εριστικό – ανταλλαγή διαξιφισμών	Σύγκρουση Δία – Ηρας ύφος εριστικό – ανταλλαγή διαξιφισμών
Ο Χρύσης ικετεύει τον Αγαμέμνονα	Η Θέτιδα ικετεύει τον Δία
Ο Αγαμέμνονας στηρίζει τη δύναμη του στην εξουσία, ο Αχιλλέας στην παλλικαριά	Ο Δίας στηρίζει τη δύναμή του στο ότι είναι ο πατέρας των θεών και των ανθρώπων
Οι Αχαιοί έμειναν αμέτοχοι κατά την έριδα Αγαμέμνονα – Αχιλλέα	Οι θεοί φοβήθηκαν τη δύναμη του Δία και δεν αντέδρασαν
Μεσολαβητής ο Νέστορας	Μεσολαβητής ο Ήφαιστος

ΔΙΑΦΟΡΕΣ

Η συνέλευση των θνητών συγκαλείται μετά από πρόταση του Αχιλλέα για το αδιέξοδο του λοιμού	Συνηθισμένη συνεστίαση των θεών
Ο Αχιλλέας ορθώνει το ανάστημά του	Η Ήρα υποτάσσεται στην εξουσία του Δία (υποταγή της γυναίκας στην αντρική εξουσία)
Οι θνητοί συγκρούονται για δικές τους υποθέσεις	Οι θεοί συγκρούονται για υποθέσεις των ανθρώπων
Η παρέμβαση του Νέστορα δε στάθηκε αποτελεσματική	Η παρέμβαση του Ήφαιστου ήταν αποτελεσματική και η σύγκρουση αποκαταστάθηκε
Η συνέλευση των θνητών είχε μεγάλη διάρκεια και έληξε δυσάρεστα	Η συνέλευση των θέων ήταν σύντομη και έληξε με τραγούδια

Ομήρου, *Ιλιάδα*

«Σύγκρουση Δία & Ήρας»
(Ραψωδία Α, στ. 532-571) [σελ. 3]

Στη συζήτηση των δύο συζύγων παρακολουθούμε το ακόλουθο σχήμα:

- **Η Ήρα ανοίγει τη συζήτηση**:
  - Συγκρατημένη επιθετικότητα, εριστική διάθεση, διαφυλάττει την αξιοπρέπειά της και διατυπώνει τα λόγια της με τρόπο διπλωματικό.
- **Ο Δίας απαντά:**
  - Νηφάλιος, ήπιος, διπλωμάτη
- **Η Ήρα δευτερολογεί με παρρησία:**
  - Διαβεβαίωση: σέβεται το δικαίωμά του να μην της φανερώνει τα πάντα, όμως η πραγματικότητα τη διαψεύδει.
  - Αποκάλυψη: είδε τη Θετιδα
  - Διατύπωση φόβων: ελπίζει ότι ανάλογα με τις αντιδράσεις του Δία θα καταλήξει σε κάποιο συμπέρασμα
- **Η απειλητική δευτερολογία του Δία**:
  - Παρακάμπτοντας την ουσία του θέματος εγκαταλείπει την τακτική της ψύχραιμης άμυνας
  - Περνά στην επίθεση με τα όπλα που διαθέτει ως άντρας (σωματική δύναμη) αλλά και ως θεός (παντοδυναμία)
  - Απειλή ξυλοδαρμού
  - Εικόνα εξοργισμένου θεού (ενεργεί με δική του βούληση, απόλυτος μονάρχης)
  - Αποτελεσματικότητα απειλών

«Επέμβαση Ήφαιστου»
(Ραψωδία Α, στ. 572-601)

- Ο Ήφαιστος απευθύνεται μόνο στην Ήρα και δεν τολμάει να μιλήσει και στον πατέρα του.
- Δίνει συμβουλές στη μητέρα του
- Υπενθυμίζει τι έπαθε ο ίδιος από το Δία στο παρελθόν (επιβράδυνση) (διαφοροποίηση του μύθου του Ήφαιστου από τον Όμηρο για τις ποιητικές ανάγκες).
- Η αναφορά στο πάθημα του Ήφαιστου χαλρώνει την ένταση της ατμόσφαιρας
- Κωμικά στοιχεία: α) οι δύο κινητικές εικόνες:
  - ο Δίας εκσφενδονίζει το γιο του
  - ο Ήφαιστος διαγράφει στον ουρανό καθοδική πορεία

  β) θεός να κερνάει θεούς και όχι υπηρέτης

  γ) ο Ήφαιστος είναι χωλός και με το ακανόνιστο βήμα του αποτελεί κωμική φιγούρα (Γανυμήδης, Ήβη)

(στ. 602-612)

- Με τη συμφιλιωτική παρέμβαση του Ήφαιστου αποκαταστάθηκε πάλι η μακαριότητα των θέων. Η χαλάρωση της έντασης επισφραγίστηκε με ένα συμπόσιο.

Ομήρου, *Ιλιάδα*
«Συμπόσιο θεών – Σύγκρουση Δία & Ήρας»
(Ραψωδία Α, στ. 494-612) [σελ. 2]

Σύγκριση ανάμεσα στις συγκρούσεις:
Δία – Ήρας & Αγαμέμνονα – Αχιλλέα

Ομοιότητες:
α) Ο Χρύσης ικετεύει τον Αγαμέμνονα
η Θέτιδα ικετεύει τον Δία
β) Στη σύγκρουση ο Αγαμέμνονας στηρίζει τη δύναμη του στην εξουσία, ο Αχιλλέας στην παλλικαριά
Ο Δίας στηρίζει τη δύναμή του στο ότι είναι ο πατέρας των θεών και των ανθρώπων
γ) Κεντρικό θέμα η τιμή, το ύφος είναι εριστικό
δ) οι Αχαιοί έμειναν αμέτοχοι κατά την έριδα Αγαμέμνονα – Αχιλλέα
Οι θεοί φοβήθηκαν τη δύναμη του Δία και δεν αντέδρασαν
ε) Μεσολαβητής ο Νέστορας
Μεσολαβητής ο Ήφαιστος
στ) κέντρο μια σύγκρουση

Διαφορές:
α) Η συνέλευση των θνητών συγκαλείται μετά από πρόταση του Αχιλλέα για το αδιέξοδο του λοιμού συνηθισμένη συνεστίαση των θεών
β) ο Αχιλλέας ορθώνει το ανάστημά του
Η Ήρα υποτάσσεται στην εξουσία του Δία
γ) Οι θνητοί συγκρούονται για δικές τους υποθέσεις
Οι θεοί συγκρούονται για υποθέσεις των ανθρώπων
δ) Η παρέμβαση του Νέστορα δε στάθηκε αποτελεσματική
Η παρέμβαση του Ήφαιστου ήταν αποτελεσματική και η σύγκρουση αποκαταστάθηκε
ε) Η συνέλευση των θνητών είχε μεγάλη διάρκεια και έληξε δυσάρεστα
Η συνέλευση των θέων ήταν σύντομη και έληξε με τραγούδια

Ανθρωπομορφισμός των θεών

Ομοιότητες θεών και ανθρώπων:
α) ανθρώπινα συναισθήματα: Ζηλεύουν , εκνευρίζονται, οργίζονται, στενοχωριούνται, χαίρονται
β) ανθρ. συμπεριφορά: καυγαδίζουν, γίνονται καχύποπτοι, απειλούν χειροδικούν
γ) όρια στη γνώση: δεν είναι παντογνώστες (η Ήρα δε γνωρίζει τους στοχασμούς του Δία)
δ) συζυγικός βίος: έχει πολλά κοινά
ε) Ιεραρχία: σέβονται τους ιεραρχικά ανώτερους
στ) Κάποιος ασκεί την εξουσία αυταρχικά και οι άλλοι υποτάσσονται σε αυτόν.

Διαφορές θεών και ανθρώπων:
α) Οι θεοί ζουν μες στην ευδαιμονία (οι έγνοιες τους για τους ανθρώπους είναι προσωρινές)
β) Έχουν υπερφυσικές ικανότητες (η Θέτιδα εξφανίζεται στης θάλασσας τα βάθη)
γ) Οι θεοί πίνουν νέκταρ
δ) η τελεσίδικη απόφαση του Δία που επιβεβαιώνεται με το νεύμα του Δία